

Žiniasklaidos paramos politika Lietuvoje

Deimantas Jastramskis

Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto
 Žurnalistikos instituto lektorius, daktaras
 Vilnius University, Faculty of Communication,
 Institute of Journalism, Lector, Doctor
 Bernardinų g. 11, LT-01124 Vilnius
 Tel. (8 5) 212 6807
 El. paštas: deimantas.jastramskis@kf.vu.lt

Straipsnyje nagrinėjama valstybės paramos žiniasklaidos subjektams politikos raida 1991–2012 m. Remiantis priimtais teisės aktais nustatoma, kokia parama ir kokiais laikotarpiais per Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondą ir mokesčių subsidijų būdu buvo teikiama žiniasklaidai Lietuvoje. Analizuojama spaudos ir su ja susijusių paslaugų neapmokestinimo ir apmokestinimo bendrojo akcizo, pridėtinės vertės mokesčiu bei lengvatų taikymo problematika.

Straipsnyje teigiama, kad palyginti dažni teisės aktų, susijusių su spaudos apmokestinimu pridėtinės vertės mokesčiu, keitimai ir kasmet skiriamos paramos žiniasklaidai iš valstybės biudžeto dydžio priklausymas nuo politinės daugumos valios parlamente rodo, kad išlaidų ir mokesčių subsidijų politika žiniasklaidos subjektų atžvilgiu 1991–2012 m. nebuvo tinkamai formuojama ir įgyvendinama.

Pagrindiniai žodžiai: valstybė, politika, žiniasklaida, mokesčiai, parama, subsidijos, lengvatos.

Valstybė, formuodama ir vykdydama biudžeto pajamų ir išlaidų politiką, nustato mokesčius, užtikrina jų surinkimą ir gautas pajamas paskirsto numatytiems visuomenės poreikiams tenkinti. Ir įteisindami tam tikrus mokesčius, ir skirstydami biudžeto lėšas, kiekvienos valstybės finansų politikos planuotojai tam tikroms ūkio šakoms (ūkio subjektams) gali teikti lengvatas, paramą (subsidijas) bei tokiu būdu sudaryti palankesnes plėtros sąlygas. Tai priklauso nuo valstybės prioritetų konkrečioms veiklos sritims, tarp jų – ir žiniasklaidos industrijoms.

Valstybės paramos teikimas žiniasklaidos subjektams demokratinėse šalyse yra labai svarbi visuomenės informavimo politikos dalis, o paramos formos žiniasklai-

dos organizacijoms yra labai įvairios: tiesioginės subsidijos iš biudžeto, atleidimas nuo mokesčių ir mokesčių lengvatos, paskolų palūkanų kompensavimas, mažesni pašto ir telekomunikacijų paslaugų tarifai, valstybės institucijų reklamos užsakymai, finansinė ir konsultacinė parama reorganizacijos atveju ir kt. Labiausiai paramos žiniasklaidai sistemos yra išplėtos Šiaurės Europos šalyse. Pavyzdžiui, laikraščių leidybos ir platinimo subsidijavimui Švedijoje kasmet skiriama apie 566 mln. Švedijos kronų (apie 226 mln. litų). Laikraščių paramos sistema Švedijoje veikia nuo 1971 m. (Presstödsnämnden, 2013). Danijoje kasmet periodinei spaudai (daugiausia laikraščiams) skiriama apie 206 mln. eurų parama, yra remiamas naujų laikraščių

įkūrimas, taip pat pertvarkymas esant finansinių sunkumų (Helles ir kt., 2011).

Kadangi žiniasklaidos subsidijavimo sistemos dažniausiai siekia skatinti žiniasklaidos įvairovę, nepriklausomumą ir kuriamo turinio kokybę, daugelyje šalių paramos gavėjai turi tenkinti tam tikras sąlygas. Pavyzdžiui, Švedijoje neskiriama parama laikraščiams, kuriuos leidžia valstybės arba savivaldybių institucijos (Presstödsnämnden, 2013), o Norvegijoje ir Nyderlanduose valstybės subsidijos žiniasklaidos organizacijoms skiriamos tik kai žurnalistai turi visišką redakcinę autonomiją (Hallin, Mancini, 2004). Lietuvoje valstybės parama žiniasklaidos subjektams siejama su tuo, ar jų paskleistas turinys atitinka nustatytas teisės ir etikos normas.

Per daugiau nei dvejus atkurtos Lietuvos valstybės gyvavimo dešimtmečius pridėtinės vertės mokesčio lengvatomis atitinkamais laikotarpiais naudojosi laikraščių, žurnalų, knygų ir kitų leidinių leidėjai, spausdinimo ir platinimo paslaugas teikiantys subjektai, laikraštinio popieriaus tiekėjai. Kūrybiniai redakcijų darbuotojai, gaudavę honorarus pagal autorines sutartis, beveik dvidešimt metų (iki 2009 m.) turėjo pajamų mokesčio lengvatą ir nemokėjo socialinio draudimo įmokų, kurių nuo autoriinių sutarčių sumos taip pat nereikėjo mokėti ir kūrybinių darbuotojų darbdaviams.

Be mokesčių subsidijų (lengvatų), valstybė žiniasklaidos subjektams teikė ir teikia subsidijas iš biudžeto. Šias subsidijas (paramą) administruoti įsteigtas Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas. Kultūros žiniasklaidos subjektams parama teikiama ir iš Kultūros rėmimo fondo lėšų. Taip pat žiniasklaidos industrijų subjektai, kaip ir kitomis veiklomis užsiimančios

organizacijos, turi teisę pretenduoti į savivaldybių fondų paramą, Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramą bei naudotis kitomis mokesčių lengvatomis (pvz., pelno mokesčio lengvata viešosioms įstaigoms), tam tikra parama pradedantiems verslą ir pan.

Lietuvoje veikiančioms žiniasklaidos organizacijoms teikiamos valstybės paramos problematika mokslininkų darbuose išsamiau nėra analizuota. Kai kuriuos valstybės paramos žiniasklaidai (bei Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo veiklos) aspektus aptarė L. Meškauskaitė (2004) ir D. Skarbalienė (2008), mokesčių subsidijų ir biudžetinės paramos žiniasklaidai teikimą visos žiniasklaidos sistemos funkcionavimo kontekste iš dalies analizavo D. Jastramskis (2011).

Šio straipsnio **tikslas** – išnagrinėti valstybės paramos politikos, vykdomos žiniasklaidos subjektų (juridinių asmenų) atžvilgiu formuojant valstybės biudžeto pajamas ir išlaidas, raidą Lietuvoje.

Darbe naudoti literatūros ir šaltinių analizės, šaltinių analizės duomenų sintezės, duomenų grupavimo, kritinio vertinimo, lyginamosios analizės ir apibendrinimo metodai.

Valstybės pajamų subsidijos

1991 m. Lietuvoje buvo įvestas pridėtinės vertės mokesčio pirmtakas – bendrasis akcizas, kurį turėjo mokėti įmonės, įstaigos ir organizacijos, gaunančios pajamų iš komercinės-ūkinės veiklos. Buvo nustatytas bendrojo akcizo tarifas – 15 procentų prekės (paslaugos) kainos (1992 m. bendrojo akcizo mokesčio tarifas padidintas iki 18 proc.). Tarp nemažos grupės prekių ir paslaugų, kurias gaminančioms ir teikian-

čioms įmonėms laikinai skiriamos valstybės subsidijos, buvo laikraščių ir žurnalų tiražo prenumeruojamoji dalis, taip pat mokslinė, mokomoji ir vaikų literatūra (Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 541, 1991). Įmonės, gaminančios subsidijuojamas prekes (laikraščius, žurnalus ir knygas), turėjo neskaičiuoti ir neimti iš pirkėjų bendrojo akcizo už šias prekes. Tokioms įmonėms nustatyta tvarka iš biudžeto buvo skiriamos subsidijos jų sumokėtam bendrajam akcizui perkant materialines vertybes ir apmokant paslaugas padengti.

1993 m. prekių ir paslaugų, kurias gaminančioms ir teikiančioms įmonėms laikinai skiriamos valstybės subsidijos, sąraše buvo padarytas pakeitimas – vietoj netekusių galios pastraipų „Laikraščių ir žurnalų tiražo prenumeruojamoji dalis“ ir „Mokslinė, mokomoji ir vaikų literatūra“ įrašyta pastraipa „Laikraščių, žurnalų ir knygų spausdinimas bei platinimas“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 850, 1993). Tokiu būdu mokesčių lengvata pritaikyta ne vien laikraščių, žurnalų prenumeratai, bet ir jų parduodamam tiražui prekybos vietose, taip pat subsidijuojama paslauga aiškiai įvardijamas laikraščių, žurnalų ir knygų spausdinimas.

1994 m. įsigaliojus Pridėtosios vertės mokesčio įstatymui, nustatytas 18 proc. pridėtosios vertės mokesčio (PVM) tarifas. Prekių, už kurias neskaičiuojamas PVM, sąraše buvo įrašyti laikraščiai, žurnalai ir knygos, o paslaugų, už kurias taip pat neskaičiuojamas PVM, – laikraščių, žurnalų ir knygų spausdinimas, leidyba ir platinimas bei periodinių leidinių prenumeratos priėmimas, apdorojimas, ekspedijavimas, pervežimas, pristatymas, peradresavimas ir anuliavimas (Lietuvos Respublikos pri-

dėtosios vertės mokesčio įstatymas, 1994; Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 286, 1994). Priėmus pridėtosios vertės mokesčių ir jo administravimą reglamentuojančius teisės aktus, palyginti su bendrojo akcizo subsidijavimo reglamentavimu, buvo detalčiau apibrėžtos periodinės spaudos ir knygų gamybos bei prekybos proceso paslaugos, neapmokestinamos PVM.

1997 m. Finansų ministerija pasiūlė Seimui sumažinti knygų ir žurnalų spausdinimo, leidybos ir platinimo pridėtinės vertės mokesčio (PVM) lengvatos taikymo apimtį, t. y. „neapmokestinti tik knygų, turinčių Švietimo ir mokslo ministerijos bei Kultūros ministerijos ekspertų komisijų privalomus grifus, ir vaikų literatūros spausdinimo, leidybos ir platinimo, taip pat neapmokestinti tik pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą sąrašą nekomercinių kultūros ir mokslo žurnalų spausdinimo, leidybos ir platinimo“ (Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 4, 5 ... projekto aiškinamasis raštas, 1997). Seimas į tokį Finansų ministerijos siūlymą atsižvelgė tik iš dalies, nusprendęs PVM neapmokestinti žurnalų (pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą sąrašą), laikraščių, knygų, išskyrus leidinių, kuriuos Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija yra priskyriusi erotinio ir smurtinio pobūdžio leidinių kategorijai, spausdinimą, leidybą ir platinimą bei laikraštinių popierių (Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 4, 5, 6, 16, 17, 19, 20, 23, 25, 29, 35 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymas, 1997). Tačiau Vyriausybei nepatvirtinus atitinkamo žurnalų sąrašo, praktikoje šio įstatymo pakeitimas dėl žurnalų apmokestinimo PVM liko neįgyvendintas, o laikraščių popie-

riaus tiekėjai galėjo naudotis PVM lengvata, skirta laikraštiniam popieriui. Naujas ir reikšmingas valstybės finansų politikos žingsnis leidybos sektoriaus atžvilgiu buvo sprendimas netaikyti PVM lengvatos erotinei ir smurtinei spaudai.

Neapmokestinamų PVM laikraščių, žurnalų, knygų ir jų spausdinimo, leidybos, platinimo bei neapmokestinamo PVM laikraščinio popieriaus era baigėsi 2003 m. sausio 1 d. Laikraščiams, žurnalams ir knygoms, išskyrus erotinio ir smurtinio pobūdžio leidinius, kuriuos tokiais pripažino teisės aktų įgaliota institucija, buvo nustatytas lengvatinis 5 procentų PVM tarifas (Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas, 2002). Visoms kitoms prekėms ir paslaugoms (laikraštiniam popieriui, spausdinimui, leidybai ir platinimui) nebuvo pritaikyta jokia lengvata, todėl PVM tarifas tapo 18 proc. Nuo 2004 m. PVM lengvata buvo panaikinta reklaminei spaudai (Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas, 2004).

Šie kardinalūs PVM taikymo pokyčiai įvyko dėl Lietuvos Respublikos įsipareigojimo iki narystės Europos Sąjungoje datos visiškai suderinti nacionalinę teisę PVM srityje su atitinkamais ES teisės dokumentais. Kaip teigiama Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo projekto aiškinamajame rašte (2001), kurį pasirašė tuometinė finansų ministrė Dalia Grybauskaitė, „Lietuvos Respublika „Mokesčių“ derybinio skyriaus pozicijoje yra įsipareigojusi visiškai suderinti nacionalinę teisę PVM srityje su ES *acquis* iki narystės datos, išskyrus prašomą išlygą dėl privalomo PVM mokėtojų registravimo ribos nustatymo.“ Dėl išimčių neapmokestinant PVM spaudą Lietuva su ES suderė-

jusi (arba netgi derėjusis) nebuvo, nors yra gana nemažai atvejų, kai PVM ES narėje spauda ar su ja susijusi paslauga yra neapmokestinama arba kai PVM tarifas yra mažesnis nei minimali ES reikalaujama lengvata – 5 proc. Pavyzdžiui, Jungtinėje Karalystėje PVM neapmokestinami laikraščiai, žurnalai ir knygos, Danijoje – laikraščiai, leidžiami dažniau nei 1 kartą per mėnesį, Liuksemburge laikraščiams, žurnalams ir knygoms taikomas 3 proc. lengvatinis PVM tarifas (European Commission, 2012).

Nuo 2009 m. Seimas panaikino PVM lengvatas laikraščiams ir žurnalams, kuriems pradėtas taikyti standartinis 19 proc. PVM tarifas (nuo 2010 m. – 21 proc.). Padidintas, bet dar lengvatinis, 9 proc. PVM tarifas pradėtas taikyti knygoms, taip pat ir neperiodiniams informaciniams leidiniams (įskaitant vadovėlius, pratybų sąsiuvinius, enciklopedijas, žodynus, žinytus, informacines brošiūras, nuotraukų ir reprodukcijų albumus, vaikiškas knygeles su paveikslėliais, piešimo ir spalvinimo knygeles, spausdintas ar rankraštines natas, žemėlapius, schemas ir brėžinius, tačiau išskyrus kalendorius, užrašų knygeles ir kitus panašaus pobūdžio spausdinius) (Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 2, 19, 51, 56, 58, 91, 125(1) straipsnių pakeitimo ir 125(1) straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas, 2008). Lietuva tapo viena iš trijų ES valstybių (kartu su Bulgarija ir Slovakija), netaikančių jokios PVM lengvatos periodinei spaudai (European Commission, 2010, 2012).

Lengvatinis PVM tarifas periodinei spaudai, kaip ir kitoms prekėms bei paslaugoms, buvo panaikintas dėl to, kad penkioliktosios Vyriausybės, suformuotos po Seimo rinkimų 2008 m. pabaigoje, veiklos

programoje kaip viena iš ekonominės krizės įveikimo plano priemonių buvo numatyta iki 19 procentų padidinti standartinį PVM tarifą, kartu panaikinant taikomus lengvatinius PVM tarifus. Įstatymų leidėjų dauguma, 2008 m. pabaigoje priėmusi Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo pakeitimus, išgaliojusius nuo 2009 m., neatsižvelgė į laikraščių ir žurnalų industrijų specifiką – į tai, kad žiniasklaidos orga-

nizacijų rengiamų ir skleidžiamų naujienu kiekybė ir kokybė, labai priklausanti nuo organizacijų ekonominio pajėgumo, daro tam tikrą (pozityvesnę ar neigiamą) įtaką politiniams, ekonominiams ir socialiniams procesams.

Tačiau tos pačios kadencijos (2008–2012 m.) Seimas, panaikinęs PVM lengvatas periodinei spaudai, 2012 m. buvo priverstas grįžti prie esminio šio klausimo

1 lentelė. Laikraščių, žurnalų, knygų ir su jų gamyba bei prekyba susijusių prekių ir paslaugų bendrojo akcizo (1991–1994 m.) ir pridėtinės vertės mokesčio (1994–2013 m.) lengvatiniai tarifai (1991–2002 m. – neapmokestinamos prekės ir paslaugos)

Metai	Tarifas	Prekės, paslaugos
1991–1993	–	Laikraščių ir žurnalų tiražo prenumeruojamoji dalis Mokslinė, mokomoji ir vaikų literatūra
1993–1994	–	Laikraščių, žurnalų ir knygų spausdinimas bei platinimas
1994–1997	–	Laikraščiai, žurnalai ir knygos Laikraščių, žurnalų ir knygų spausdinimas, leidyba ir platinimas bei periodinių leidinių prenumeratos priėmimas, apdorojimas, ekspedijavimas, pervežimas, pristatymas, peradresavimas ir anuliavimas
1997–2002	–	Laikraščiai, žurnalai, knygos, išskyrus leidinius, kurie Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos priskirti erotinio ir smurtinio pobūdžio leidinių kategorijai Spausdinimas, leidyba ir platinimas Laikraštinių popierių
2003–2004	5	Laikraščiai, žurnalai ir knygos, išskyrus erotinio ir smurtinio pobūdžio leidiniai, kuriuos tokiais pripažino teisės aktų įgaliota institucija
2004–2008	5	Knygos, laikraščiai, žurnalai ir kiti periodiniai leidiniai, išskyrus erotinio ir smurtinio pobūdžio leidinius, kuriuos tokiais pripažino teisės aktų įgaliota institucija, bei spausdintinė produkcija, kurioje mokama reklama sudaro daugiau kaip 4/5 viso leidinio ploto
2009–2012	9	Knygos ir neperiodiniai informaciniai leidiniai
Nuo 2013	9	Knygos ir neperiodiniai informaciniai leidiniai Laikraščiai, žurnalai ir kiti periodiniai leidiniai, išskyrus erotinio ir (ar) smurtinio pobūdžio arba profesinės etikos nesilaikančius leidinius, kuriuos tokiais pripažino teisės aktų įgaliota institucija, bei spausdintinė produkcija, kurioje mokama reklama sudaro daugiau kaip 4/5 viso leidinio ploto

Šaltiniai: Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 541 (1991), Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 850 (1993), Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 286 (1994), Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 4, 5, 6, 16, 17, 19, 20, 23, 25, 29, 35 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymas (1997), Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas (2002), Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas (2004), Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 2, 19, 51, 56, 58, 91, 125(1) straipsnių pakeitimo ir 125(1) straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas (2008), Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 19 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymas (2012).

svarstymo, nes PVM lengvatų taikymo periodinei spaudai ir kitoms prekėms bei paslaugoms įstatymo pakeitimo projektą pateikė Prezidentė Dalia Grybauskaitė. Priimta nauja Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo pataisa nuo 2013 m. lengvatinių 9 proc. PVM tarifą nustatė laikraščiams, žurnalams ir kitiems periodiniams leidiniams, išskyrus erotinio ir (ar) smurtinio pobūdžio arba profesinės etikos nesilaikančius leidinius, kuriuos tokiais pripažino teisės aktų įgaliota institucija, bei spausdintinę produkciją, kurioje mokama reklama sudaro daugiau kaip 4/5 viso leidinio ploto (Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 19 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymas, 2012).

Nagrinėjant valstybės finansų politiką dėl bendrojo akcizo ir pridėtinės vertės mokesčio taikymo laikraščiams, žurnalams, knygoms (ir su jų gamyba bei prekyba susijusioms prekėms ir paslaugoms), yra išskiriami du laikotarpiai: 1) neapmokestinimo 1991–2002 m., 2) lengvatų nuo 2003 iki 2013 m. (1 lentelė).

Pirmajam laikotarpiui (1991–2002 m.) būdinga tai, kad neapmokestinamų bendroju akcizu ir PVM prekių ir paslaugų, susijusių su spauda, daugėjo: 1991 m. pradėta nuo knygų ir prenumeruojamų laikraščių bei žurnalų neapmokestinimo, 1993 m. į neapmokestinamų prekių ir paslaugų sąrašą įtraukiama parduodama periodinė spauda, spausdinimas ir platinimas, 1994 m. – leidybos ir su prenumerata susijusios paslaugos, 1997 m. – laikraštinių popierių. Nuo 1997 m. apmokestinimas standartiniu PVM tarifu pradėtas taikyti kaip sankcija erotiniams ir smurtiniams leidiniams.

Antruoju laikotarpiu (nuo 2003 iki 2013 m.) nelikus neapmokestinamų PVM

prekių ir paslaugų, susijusių su spauda, būdinga tai, kad PVM lengvatoms apskritai netaikomos paslaugoms (spausdinimui, leidybai, platinimui) ir laikraštiniam popieriui, 2009–2012 m. galiojo standartinis PVM tarifas periodinei spaudai, o lengvatinis tarifas knygoms ir neperiodiniams informaciniais leidiniams nuo 2009 m. padidėjo nuo 5 proc. iki 9 proc. Nuo 2013 m. apmokestinimas standartiniu PVM tarifu kaip sankcija pradėtas taikyti ne tik erotiniams, smurtiniams, bet ir profesinės etikos nesilaikantiems leidiniams. Nors nuo 2013 m. PVM lengvata periodinei spaudai gražinta, tačiau didesnio lengvatinio tarifo taikymas (9 proc. vietoj galimų 5 proc., taikytų 2003–2008 m.) laikraščiams, žurnalams ir knygoms rodo, kad valstybė nepakankamai išnaudoja mokesstinės paramos periodinei ir neperiodinei spaudai galimybes.

Valstybės išlaidų subsidijos

Iki Visuomenės informavimo įstatymo priėmimo 1996 m. valstybės ir savivaldybių institucijos formaliai galėjo turėti savo žiniasklaidos priemones ir remti jas iš biudžetinių lėšų. Spaudai remti lėšų skirdavo ir Vyriausybė, 1991 m. gruodžio mėn. pavedusi Finansų ministerijai atidaryti Nepriklausomos spaudos rėmimo fondo sąskaitą ir pervesti iš Vyriausybės rezervo į tą fondą 3 milijonų rublių vienkartinę pašalpą (Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 520, 1991). Tam buvo naudojamos ir privatizavimo lėšos. Pavyzdžiui, Vyriausybės nutarime dėl valstybės laikraščio „Lietuvos aidas“ privatizavimo konstatuojama, kad už dienraščio akcijas sumokėtos lėšos pervedamos į Nepriklausomos spaudos rėmimo fondą (Lietuvos Respublikos Vy-

riausybės nutarimas Nr. 415, 1992). Tačiau neturinti teisinio pagrindo ir pavieniais Vyriausybės nutarimais bei potvarkiais teikiama parama žiniasklaidai nebuvo pakankamai sistemiškai organizuota.

Sistemiškesnę valstybės skiriamos paramos žiniasklaidai iš biudžeto politika Lietuvoje pradėta formuoti 1996 m., priėmus Visuomenės informavimo įstatymą, kuriame įteisinta, kad valstybės finansinė parama viešosios informacijos rengėjams yra teikiama tik per Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondą (SRTRF), o į SRTRF lėšas iš valstybės biudžeto kasmet skiria Seimas. Tuo pačiu įstatymu valstybės ir savivaldybių institucijoms (išskyrus mokslo ir mokymo įstaigas) buvo uždrausta nuosavybės teise turėti žiniasklaidą (Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas, 1996). Valstybės institucijos ir savivaldybės, turinčios periodinių leidinių redakcijų (leidyklų) akcijų, iki 1996 m. gruodžio 31 d. buvo įpareigosios parduoti jas už likutinę balansinę vertę tų leidinių redakcijų (leidyklų) akcininkams (Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo įgyvendinimo įstatymas, 1996).

Per SRTRF buvo numatyta teikti valstybės paramą viešosios informacijos rengėjų kultūrinei, šviečiamajai veiklai, išskyrus paramą viešosios informacijos rengėjų leidžiamoms knygoms, kinui ir kitai vaizdo bei garso raiškos produkcijai, kuriems parama teikiama per Kultūros ministeriją ir Švietimo ir mokslo ministeriją. SRTRF konkurso tvarka remia viešosios informacijos rengėjų kultūrinius ir šviečiamuosius projektus pagal šešias programas: 1) kultūros, meno leidinių; 2) šviečiamojo pobūdžio leidinių; 3) regioninės žiniasklaidos (regionų, vietinių laikraščių, žurnalų ar kitų specialių leidinių, radijo ir televizi-

jos); 4) radijo ir televizijos; 5) internetinės žiniasklaidos (informacinės visuomenės informavimo priemonių); 6) vaikų ir jaunimo kultūrinio švietimo (Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo įstatymas, 2006). Kultūrinės periodinės žiniasklaidos atstovai dar turi galimybę kreiptis dėl paramos į Kultūros rėmimo fondą, kuris taip pat remia knygų leidėjus ir kino kūrėjus (Kultūros rėmimo fondas yra įsteigtas organizuoti teikiamą valstybės paramą įvairioms kultūros ir meno sritims, todėl jo veikla nėra šio straipsnio objektas).

Steigiant SRTRF, vienas iš svarbiausių tikslų buvo atskirti politikus ir valstybės pareigūnus nuo tiesioginio paramos iš valstybės biudžeto skirstymo žiniasklaidos subjektams. Viešosios įstaigos „Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas“ dalininkais tapus šešiolikai profesinių organizacijų ir žiniasklaidos asociacijų (Lietuvos architektų sąjunga, Lietuvos dailininkų sąjunga, Lietuvos fotomenininkų sąjunga, Lietuvos kinematografininkų sąjunga, Lietuvos kompozitorių sąjunga, Lietuvos rašytojų sąjunga, Lietuvos tautodailininkų sąjunga, Lietuvos teatro sąjunga, Lietuvos mokslininkų sąjunga, Lietuvos žurnalistų sąjunga, Lietuvos kabelinės televizijos asociacija, Lietuvos radijo ir televizijos asociacija, Lietuvos periodinės spaudos leidėjų asociacija, Regioninių televizijų asociacija, Lietuvos teisininkų draugija, Lietuvos žurnalistų draugija) bei dviem ministerijoms (Kultūros ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija) (Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, 2013a) ir dalininkams skiriamas SRTRF veiklai vadovaujančią tarybą, šis tikslas formaliai buvo pasiektas.

Nuo 2009 m. per SRTRF valstybė pradėjo teikti paramą laikraščiu (vėliau – ir

žurnalų) leidėjams, kad būtų iš dalies (iki 30 proc.) kompensuotos laikraščių ir žurnalų pristatymo prenumeratoriams kaimo gyvenamosiose vietovėse išlaidos. Tačiau nuo 2012 m. leidėjai neteko šios valstybės paramos, nes buvo nutarta remti ne leidėjus, bet spaudos platintojus kaime, t. y. AB Lietuvos pašta.

Valstybės parama žiniasklaidai yra siejama su tuo, kaip žiniasklaidos subjektai laikosi nustatytų teisės ir etikos normų. SRTRF turi nesvarstyti projektų tų pareiškėjų, kurie per paskutinius kalendorinius metus: 1) buvo pripažinti pažeidę Visuomenės informavimo įstatymo, Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo arba Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso normas; 2) pažeidė Civilinio kodekso normas, susijusias su asmens garbės ir orumo, privataus gyvenimo apsauga; 3) nepateikė Kultūros ministerijai duomenų apie nuosavybę ir valdymo organus; 4) nesumokėjo mokesčio už transliavimo licenciją arba per nustatytą terminą nepradėjo vykdyti licencijuojamos veiklos (Valstybės teikiamos dalinės finansinės..., 2007). Valstybės paramos neteikimas žiniasklaidos subjektams, pažeidusiems nustatytas teisės ir etikos normas, ir nuo 2013 m. lengvatinio PVM tarifo netaikymas profesinės etikos nesilaikantiems leidiniams rodo stiprėjantį valstybės požiūrį nesubsidijuoti nepaisančios nustatytų normų žiniasklaidos.

Per septyniolika metų (1997–2013 m.) SRTRF buvo skirta 93,3 mln. Lt biudžeto asignavimų, vidutiniškai po 5,5 mln. kasmet. SRTRF paskirstomos lėšų sumos žiniasklaidai skiriasi nuo gautų iš valstybės biudžeto, nes dalis lėšų skiriama SRTRF administravimui ir Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos veiklai finansuoti. SRTRF,

be valstybės subsidijų, gauna lėšas už Lietuvoje įregistruotų transliuotojų ir retransliuotojų licencijas, palūkanas už bankuose saugomas SRTRF lėšas bei turi teisę priimti juridinių ir fizinių asmenų dovnotas lėšas. Pavyzdžiui, 2009 m. SRTRF iš valstybės biudžeto gavo 11,769 mln. Lt, o sutarčių su žiniasklaidos subjektais sudarė 11,031 mln. Lt sumai. 2010 m. SRTRF fondas žiniasklaidai skyrė daugiau (7,967 mln. Lt) nei gavo (7,5 mln. Lt) iš valstybės biudžeto (2 lentelė; Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, 2013b).

2 lentelė. Valstybės biudžeto asignavimai VŠĮ Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondui 1997–2013 m.

<i>Metai</i>	<i>Lėšos, tūkst. Lt</i>
2013	8 938
2012	8 938
2011	9 500
2010	7 500
2009	11 769
2008	5 844
2007	4 844
2006	4 764
2005	3 944
2004	3 844
2003	3 344
2002	2 844
2001	2 000
2000	2 802
1999	3 419*
1998	4 452*
1997	4 560
Iš viso	93 306

* Mažinant biudžeto išlaidas, SRTRF 1998 ir 1999 m. skirti asignavimai (atitinkamai 3787 ir 4589 Lt) buvo sumažinti.

Šaltiniai: Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2012), Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtini-

mo įstatymas (2011), Lietuvos Respublikos 2011 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2010), Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2009), Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2008), Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2007), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2006), Lietuvos Respublikos 2006 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas (2006), Lietuvos Respublikos 2005 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2004), Lietuvos Respublikos 2004 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2003), Lietuvos Respublikos 2003 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2002), Lietuvos Respublikos 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2001), Lietuvos Respublikos 2001 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2000), Lietuvos Respublikos 2000 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (1999), Lietuvos Respublikos 1999 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (1998), Lietuvos Respublikos 1999 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo įstatymas (1999), Lietuvos Respublikos 1998 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas (1998), Lietuvos Respublikos 1998 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (1997), Lietuvos Respublikos 1997 metų valstybės biudžeto ir atskaitymų į savivaldybių biudžetus normatyvų bei dotacijų patvirtinimo įstatymas (1996).

Valstybės parama iš biudžeto žiniasklaidai, palyginti su žiniasklaidos organizacijų bendromis metinėmis pajamomis, yra nedidelė. Pavyzdžiui, laikraščius, žurnalus, televizijas, radijo stotis ir interneto portalus administruojančios organizacijos 2010 m. iš viso gavo 569,3 mln. Lt pajamų (Statistikos departamentas, 2012). 2010 m. valstybės skirta 7,5 mln. parama žiniasklaidai (2 lentelė) sudarė 1,3 proc. bendrų metinių žiniasklaidos organizacijų pajamų. Tokio dydžio parama neturi potencialo iškreipti rinkos, jos skirstymas yra reikšmingesnis mažesnes pajamas gaunantioms žiniasklaidos organizacijoms, ypač regioninei ir vietinei žiniasklaidai, taip pat kultūrinei žiniasklaidai, kurios dauguma be SRTRF teikiamos paramos negebėtų plėtoti veiklos.

Antroje lentelėje pateikti duomenys rodo, kad 1997 m. iš valstybės biudžeto žiniasklaidos paramai skyrus 4,56 mln. Lt, paskui ketverius metus (1998–2001 m.) paramos suma buvo mažinama iki 2 mln. Lt (2001 m.). 1998 ir 1999 m., kai Lietuvos ekonomikos plėtrą neigiamai paveikė Rusijos ekonominė krizė, SRTRF skirta suma buvo sumažinta perskirstant valstybės biudžeto asignavimus parlamente. Nuo 2002 iki 2009 m. skiriama biudžetinė parama žiniasklaidai kasmet buvo didinama, tačiau tik 2006 m. tapo didesnė nei skirstymo pradžioje 1997 m., o 2009 m. buvo didžiausia per visą šios paramos žiniasklaidai skirstymo iš valstybės biudžeto istoriją – 11,769 mln. Lt.

Prasidėjus ekonominei krizei 2008 m. pabaigoje, valstybė ne mažino paramą SRTRF, kaip tai darė ankstesnės krizės metu 1998–1999 m., bet 2009 m. ją padidino daugiau nei dvigubai, palyginti su 2008 metais. 2010–2013 m. žiniasklai-

dai kasmet skirta mažesnė parama nei 2009 m., tačiau tai daugiau nei 2008 m.

Lyginant valstybės paramos politiką žiniasklaidos subjektams pajamų ir išlaidų aspektais dviejų krizinių laikotarpių pradžioje (1998 m. ir 2009 m.) ir per keletą paskesnių metų, galima išskirti dvi skirtingas finansinės politikos taktikas. Ištikus 1998 m. krizei ir pokriziniu laikotarpiu valstybė nekeitė mokesčių lengvatų sistemos, taikomos žiniasklaidos subjektams, bet mažino paramą žiniasklaidai per SRTRF. Nuo 2009 m. buvo pasirinkta priešinga finansinės politikos žiniasklaidos atžvilgiu koncepcija: naikinti PVM lengvatas periodinei spaudai, įvesti socialinio draudimo įmokas nuo mokamų kūrybiniais darbuotojams honorarų ir didinti biudžetinę paramą per SRTRF.

Išvados

Teisės aktai, reglamentuojantys spaudos (periodinės ir neperiodinės) ir su ja susijusių prekių bei paslaugų apmokestinimą bendruoju akcizu ir PVM, per 1991–2012 m. laikotarpį iš esmės buvo keičiami septynis kartus. 1991–2002 m. neapmokestinamų bendruoju akcizu ir PVM prekių ir paslaugų, susijusių su spauda, daugėjo. Nuo 2003 m. buvo nustatytos PVM lengvatos spaudai (išskyrus periodinę spaudą 2009–2012 m.) ir nuo 2009 m. buvo padidintas lengvatinis tarifas nuo 5 proc. iki 9 proc., o prekės ir paslaugos, susijusios su spauda, buvo apmokestintos standartiniu PVM tarifu. Palyginti dažni teisės aktų, PVM neapmokestinamų prekių bei paslaugų (susijusių su spauda) asortimento ir paties PVM tarifo keitimai rodo, kad vykdo-

ma PVM subsidijų politika žiniasklaidos subjektų atžvilgiu nebuvo nuosekli.

Lietuvos politinės sistemos subjektams neformuojant išankstinės mokesčių politikos žiniasklaidos subjektų atžvilgiu, PVM lengvatinio arba standartinio tarifo nustatymą (ir lengvatų naikinimą) spaudai ir su ja susijusioms prekėms bei paslaugoms lėmė makropolitinės (ES teisės reikalavimai 2002 m.) ir makroekonominės (pasaulinės ekonominės krizės įtaka 2008 m.) aplinkybės.

Vykdamas valstybės išlaidų politiką ir skirstant biudžeto lėšas, kiekvienais metais teikiamos paramos žiniasklaidai suma kinta. Šios paramos dydis teisiškai nėra susietas su jokių ekonominių rodikliu ir priklauso nuo Seimo politinės daugumos valios (iki 1996 m. parama buvo skiriama pavieniais Vyriausybės nutarimais). Tai rodo, kad išlaidų subsidijų, kaip ir mokesčių subsidijų, politika žiniasklaidos subjektų atžvilgiu 1991–2012 m. nebuvo nuosekli.

Valstybės paramos neteikimas (per SRTRF) žiniasklaidos subjektams, pažeidusiems nustatytas teisės ir etikos normas, ir nuo 2013 m. lengvatinio PVM tarifo netaikymas profesinės etikos nesilaikantiems leidiniams rodo stiprėjančią valstybės nuostatą neremti nepaisančios nustatytų normų žiniasklaidos.

Valstybės paramos politikos, vykdomos žiniasklaidos subjektų (juridinių asmenų) atžvilgiu formuojant valstybės biudžeto pajamas ir išlaidas, nuoseklumą turi lemti veiksmingos visuomenės informavimo politikos, kurios viena iš dalių yra paramos žiniasklaidai politika, formavimas ir įgyvendinimas.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

European Commission (2010). *VAT Rates in the Members States of the European Union* [žiūrėta 2010-10-04]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf>.

European Commission (2012). *VAT Rates in the Members States of the European Union. Situation at 1st January 2012* [žiūrėta 2012-03-12]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf>.

HALLIN, Daniel C.; MANCINI, Paolo (2004). *Comparing Media Systems – Three Models of Media and Politics*. Cambridge: Cambridge University Press. 342 p. ISBN 0-5215-4308-8.

HELLES, Rasmus; SØNDERGAARD, Henrik; TOFT, Ida (2011). *Case study report. Does media policy promote media freedom and independence? The case of Denmark*. University of Copenhagen, European Commission. 66 p.

JASTRAMSKIS, Deimantas (2011). Lietuvos žiniasklaidos sistemos modelio bruožai. *Informacijos mokslai*, t. 55, p. 52–69. ISSN 1392-0561.

Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2012-12-29, Nr. 153-7823.

Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2011-12-31, Nr. 163-7741.

Lietuvos Respublikos 2011 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2010-12-23, Nr. 151-7712.

Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2009-12-24, Nr. 152-6822.

Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2008-12-30, Nr. 149-6020.

Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2007-12-15, Nr. 132-5356.

Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių

patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2006-12-19, Nr. 138-5267.

Lietuvos Respublikos 2006 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2006-07-18, Nr. 78-3061.

Lietuvos Respublikos 2005 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2004-11-26, Nr. 171-6303.

Lietuvos Respublikos 2004 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2003-12-23, Nr. 121-5466.

Lietuvos Respublikos 2003 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2002-12-27, Nr. 124-5619.

Lietuvos Respublikos 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2001-12-29, Nr. 110-3990.

Lietuvos Respublikos 2001 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 2000-12-29, Nr. 111-3567.

Lietuvos Respublikos 2000 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 1999-12-30, Nr. 113-3295.

Lietuvos Respublikos 1999 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 1998-12-30, Nr. 114-3186.

Lietuvos Respublikos 1999 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 1999-11-04, Nr. 93-2708.

Lietuvos Respublikos 1998 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 1998-12-18, Nr. 111-3059.

Lietuvos Respublikos 1998 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 1997-12-12, Nr. 114-2869.

Lietuvos Respublikos 1997 metų valstybės biudžeto ir atskaitymų į savivaldybių biudžetus normatyvų bei dotacijų patvirtinimo įstatymas. I priedėlis. *Valstybės žinios*, 1996-12-31, Nr. 126-2940.

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 4, 5, 6, 16, 17, 19, 20, 23, 25, 29, 35 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 1997-10-30, Nr. 98-2479.

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 4, 5, 6, 16, 17, 19, 20, 23, 25, 29, 35 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto aiškinamasis raštas. 1997-09-12, Nr. P-728 [žiūrėta 2013-01-12]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=43053>.

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas. *Valstybės žinios*, 2002-04-05, Nr. 35-1271.

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo projekto aiškinamasis raštas. 2001-11-20, Nr. IXP-1203 [žiūrėta 2013-01-12]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=154438>.

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas. *Valstybės žinios*, 2004-01-31, Nr. 17-505

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 2, 19, 51, 56, 58, 91, 125(1) straipsnių pakeitimo ir 125(1) straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas. *Valstybės žinios*, 2008-12-30, Nr. 149-6034.

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 19 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 2012-07-05, Nr. 79-4090.

Lietuvos Respublikos pridėtosios vertės mokesčio įstatymas. *Valstybės žinios*, 1994-01-12, Nr. 3-40.

Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996-07-26, Nr. 71-1706.

Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo įgyvendinimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996-07-26, Nr. 71-1707.

Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 2006-07-27, Nr. 82-3254.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 541 „Dėl apyvartos mokesčio pakeitimo į bendrąjį akcizą“. *Lietuvos aidas*, 1991-12-14, Nr. 250; *Valstybės žinios*, 1992-02-20, Nr. 6-132.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 850 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. gruodžio 10 d. nutarimo Nr. 541 dalinio pakeitimo“. *Valstybės žinios*, 1993-11-19, Nr. 62-1182.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 286 „Dėl pridėtosios vertės mokesčio“. *Valstybės žinios*, 1994-04-20, Nr. 29-523.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 520 „Dėl laikraščio „Tiesa“ ir leidinio „Vals tiečių laikraštis“, 1991-12-03 [žiūrėta 2013-01-12]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=6081&p_query=&p_tr2=2>.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 415 „Dėl valstybės laikraščio „Lietuvos aidas“. *Valstybės žinios*, 1992-08-10, Nr. 22-657.

MEŠKAUSKAITĖ, Liudvika (2004). *Žiniasklaidos teisė*. Vilnius: Teisinės informacijos centras. 320 p. ISBN 9955-557-32-X.

Presstōdsnāmdn (2013). *General information* [žiūrėta 2013-01-28]. Prieiga per internetą: <<http://www.presstodsnamnden.se/hem/in-english/>>.

SKARBALIENĖ, Danguolė (2008). Parama žiniasklaidai – pilietinė graža visuomenei. *Žurnalistika 1990–2007: almanachas*, p. 21–23. ISSN 0135-1346.

Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas (2013a). Dalininkai [žiūrėta 2013-01-14]. Prieiga per internetą: <<http://www.srtfondas.lt/index.php?Dalininkai>>.

Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas (2013b). *Apie fondą*. Fondo finansavimas. Fondo finansavimo dinamika. Viešosios informacijos rengėjų dalyvavimas Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo 1997–2010 metais organizuotose konkursuose [žiūrėta 2013-01-14]. Prieiga per internetą: <<http://www.srtfondas.lt/index.php?Fondo-finansavimas>>.

Statistikos departamentas (2012). *Statistika* (duomenų bazės). Rodiklių duomenų bazė. Verslo statistika. Įmonių statistika. Verslo struktūros rodikliai. Požymiai: ekonominės veiklos rūšis (4-ų ženklų lygiu, EVRK 2) [žiūrėta 2012-12-05]. Prieiga per internetą: <<http://db1.stat.gov.lt/statbank/default.asp?w=1280>>.

Valstybės teikiamos dalinės finansinės paramos kultūriniais ir šviečiamiesiems projektams pagal Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondui pateiktas paraiškas bendrųjų konkursų nuostatai. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 1190 „Dėl valstybės teikiamos dalinės finansinės paramos kultūriniais ir šviečiamiesiems projektams pagal Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondui pateiktas paraiškas bendrųjų konkursų nuostatų patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2007-11-15, Nr. 117-4800.

THE MEDIA SUPPORT POLICY IN LITHUANIA

Deimantas Jastramskis

S u m m a r y

The article analyzes the development of state support policy for media organizations in Lithuania in 1991–2012. There are examined direct subsidies from the state budget and indirect subsidies such as value added tax exemption. The value added tax on press sales has changed several times. The exemption of the value added tax for periodicals was removed in

2009–2012. Media organizations receive state budget subsidies through the public body of the Press, Radio and Television Support Fund. The total amount of subsidies from the state budget changes every year. It depends on the political will of the Lithuanian Parliament. The article claims that the media support policy in Lithuania has not been consistent and effective.